

LEYFI TIL AÐ ELSKA

1. árgangur
2. tölublað
Febrúar 2023

Foreldraútilokun: Vitundarvakning á rannsóknarsviðinu

Jennifer J. Harman, William Bernet
og Joseph Harman

Með rannsóknum undanfarinna áratuga
hefur þekking á foreldraútilokun þróast
upp í allsherjar vitundarvakningu.

Leyfi til að elska, 1. árgangur, 2. tölublað, febrúar 2023

ISSN 2988-8735

Útgefandi: Foreldrajafnrétti

Ritstjórn: Brjánn Jónsson, Hilmar Garðars Þorsteinsson og Sigríður Sólan.

© Foreldrajafnrétti

Tímarit þetta má eigi afrita með neinum hætti, hvorki að hluta til né í heild, án leyfis.

Útgáfa þessa tímarits er á vegum Foreldrajafnréttis og rannsóknasjóðs Heimis Hilmarssonar, *Leyfi til að elska*. Útgáfan hefur þegið styrki frá Félags- og vinnumarkaðsráðuneytinu og naut um tíma starfskrafta í gegnum átaksverkefnið *Hefjum störf hjá Vinnumálastofnun*. Að verkefninu hefur að auki komið fjöldi sjálfboðaliða með sérþekkingu á þýðingum, málvísindum, sálfræði og félagsráðgjöf og þannig lagt útgáfunni lið með fræðilegu framlagi.

Ritrýndar vísindagreinar og aðrar greinar eru þýddar með samþykki útgefanda og/eða höfunda nema að annað sé sérstaklega tekið fram. Endurprentun efnis í þessu tímariti er með leyfi útgefanda og/eða höfunda nema að annað sé sérstaklega tekið fram.

Hægt er að kaupa prentuð eintök af þessu tímariti og styrkja útgáfuna á heimasíðu tímaritsins:

<https://foreldrajafrnretti.is/leyfitiladelska>

Einnig má styrkja Foreldrajafnrétti og Rannsóknasjóð Heimis Hilmarssonar, *Leyfi til að elska* á vefsíðu félagsins: <https://foreldrajafrnretti.is/styrkja>

Nemendur og fræðimenn sem vilja gera rannsóknir á foreldraútilokun, tengslarofi eða sambands barna og foreldra geta sótt um styrki á vef rannsóknasjóðs Heimis Hilmarssonar, *Leyfi til að elska* á vefsíðunni <https://foreldrajafrnretti.is/rannsoknasjodur>

Áhugasamir aðilar sem vilja leggja sitt af mörkum fyrir frekari útgáfu með þýðingum eða prófarkalestri í sjálfboðastarfi eða eru með upplýsingar um áhugaverðar vísindagreinar sem gagnlegt væri að þýða geta haft samband í gegnum netfangið ritstjorn@foreldrajafrnretti.is

Ábendingar um villur eða tillögur að betrubótum eru vel þegnar. Vinsamlegast sendið slíkar ábendingar eða tillögur á netfangið ritstjorn@foreldrajafrnretti.is

Blómaskeið rannsókna á foreldraútilokun

Þekking á foreldraútilokun hefur aukist hægt en jafnt og þétt frá því fyrst hófust rannsóknir á fyrirbærinu á fimmta áratug síðustu aldar. Rannsóknir hafa á hinn bóginn aukist gífurlega síðasta áratuginn og hafa sem dæmi 40% allra rannsókna um foreldraútilokun verið framkvæmdar frá árinu 2016 og þannig skapað mikla vitundarvakningu í fræðasamfélaginu. Í þessu öðru tölublaði *Leyfi til að elska* birtum við íslenska þýðingu á nýlegri ritrýndri vísindagrein Jennifer J Harman, William Bernet og Joseph Harman um þessa þróun. Greinin birtist fyrst í ritrýnda vísindaritinu *Current Directions in Psychological Science* árið 2019.

Foreldraútilokun er ein birtingarmynd heimilisofbeldis. Rannsóknir á orsökum foreldraútilokandi hegðunar byggja á skráningu tilfella á síðustu áratugum. Í greininni komast rannsakendur að niðurstöðu um hvaða hegðun megir flokka sem foreldraútilokun og hvernig hún hafi áhrif á börn og fjölskyldur þeirra í heild. Einnig er gerður greinarmunur á foreldraútilokun og samskiptavanda foreldra og barns og sýnt fram á að foreldraútilokun er ekki aðeins ofbeldi gagnvart barninu, heldur einnig birtingarmynd heimilisofbeldis sem beinist bæði gegn barninu og útilokaða foreldrinu.

Með því að nota afleiðsluáðferð við greiningu á birtum vísindagreinum um foreldraútilokun og tíðni hennar eru vísbendingar um að 1% allra barna í Bandaríkjunum séu útilokuð frá öðru hvoru foreldri sínu. Rannsóknir bendi einnig til að 29% barna fráskilinna foreldra upplifi útilokandi

hegðun af hendi annars foreldris síns. Séu þessar tölur yfirfærðar á Ísland má ætla að um 800 börn séu útilokuð á hverjum tíma hér á landi og að þúsundir barna upplifi útilokandi hegðun foreldris síns gagnvart hinu. Í greininni kemur einnig fram að yfir 22 milljónir fullorðinna Bandaríkjamanna telji sig hafa upplifað útilokandi hegðun af hálfu annars foreldris síns og að af þeim tilvikum hafi um helmingur verið alvarleg útilokun.

Séu þær tölur einnig heimfærðar á Ísland væri um 24 þúsund manns að ræða. Af þessu leiðir að mjög mikilvægt er að rannsaka þessa tegund ofbeldis á Íslandi. Örfáar rannsóknir hafa verið framkvæmdar hér á landi um foreldraútilokun og aðeins af nemendum í BS eða Meistaránámi. Fæstar eru opinberar. Þær hafa ýmist verið teknar úr birtingu eða bíða þess að verða birtar. Sú staðreynd hjálpar ekki til við greiningu á vandamálinu hér á landi.

Niðurstaða rannsókna Jennifer, William og Joseph er að þrátt fyrir að fagaðilar séu sammála um skilgreiningar og ástæðu foreldraútilokunar þá sé full þörf á frekari rannsóknum innan sviðsins. Þar ætti að leggja áherslu á rannsóknir sem miðast við að breikka fræðilegan grunn, samþætta aðferðafræði til að bæta íhlutun þegar foreldraútilokun á sér stað og koma með meðferðarúræði byggð á vísindalegri þekkingu. Ísland gæti leikið mikilvægt hlutverk í baráttu gegn þessu ofbeldi, líkt og við höfum áður gert varðandi annars konar ofbeldi.

Ritstjórn

Íslenskur titill: Foreldraútilokun:
Vitundarvakning á rannsóknarsviðinu

Stafrænt kennimerki:
<https://doi.org/10.33112/ltae.2.1>

Titill frumútgáfu: Parental Alienation:
The Blossoming of a Field of Study

Stafrænt kennimerki frumútgáfu:
<https://doi.org/10.1177/0963721419827271>

Höfundar: Jennifer J. Harman, Department of
Psychology, Colorado State University

William Bernet. Department of Psychiatry,
Vanderbilt University

Joseph Harman, University of Sydney

Tengiliður: Jennifer J. Harman, Colorado State
University, Department of Psychology, 410
W. Pitkin Ave., Fort Collins, CO, 80523-1876,
jjharman@colostate.edu

Tegund: Ritrynd vísindagrein

Flokkur: Skilgreining

Ritverk frumútgáfu:
Current Directions in Psychological Science

Frumútgáfa: 2019, 28. bindi, 2. tölublað, bls. 212–217

Höfundaréttur frumútgáfu: © Höfundar

CCC leyfisnúmer fyrir þýðingu og útgáfu:
5506060486070

Þýðingarútgáfa: 1.0 (18.2.2023)

Verkefnastýring: Brjánn Jónsson

Þýðing: Kristín Þóra Ólafsdóttir

Yfirferð þýðingar og umsjón með hugtakanotkun:
Hrefna María Eiríksdóttir

Prófarkalestur: Steinn Bjarki Björnsson, Sigurlaug
Kristjánsdóttir og Kristján Viggósson

Lokaprófork: Sjöfn Kristjánsdóttir

Umbrot og hönnun: Stefán Birgir Stefáns

Myndskreyting: Sigurrós Hallgrímsdóttir

Foreldraútilokun: Vitundarvakning á rannsóknarsviðinu

Jennifer J. Harman, William Bernet og Joseph Harman

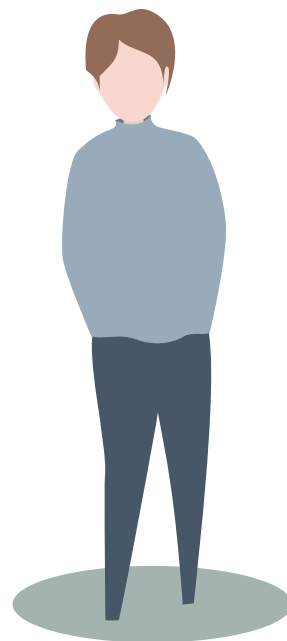
LYKILORD

FORELDRAÚTILOKUN SKILNAÐUR SAMBANDSSLIT
HEIMILISOFBELDI OFBELDI GEGN BÖRNUM

ÚTDRÁTTUR

Foreldraútilokun er lítt þekkt og misskilin birtingarmynd heimilisofbeldis. Rannsóknir á foreldraútilokun og þeirri hegðun sem veldur henni byggja á lagalegri og klínískri skráningu síðustu áratuga, en skráningarnar hafa leitt til vaxtar eða vitundarvakningar á þessu sviði. Rannsakerndur eru sammála um hvaða hegðun megi flokka sem foreldraútilokun og hvernig hún hefur áhrif á börn og fjölskylduna í heild. Í þessari grein förum við yfir fræðin og gefum nákvæma lýsingu á foreldraútilokun, hvernig hún er ólík öðrum samskiptavanda foreldra og barns, á borð við fráhvarf (e. estrangement) og hollustutogstreitu (e. loyalty conflict), og hvernig slíkri hegðun er viðhaldið milli mismunandi félagskerfa. Að lokum bendum við á hvaða svið þurfi frekari rannsókna við, þróunar eða prófana, svo hægt sé að draga úr þeim skaðlegu áhrifum sem foreldraútilokun getur haft. Hún er nefnilega ekki aðeins ofbeldi gagnvart barninu, heldur einnig birtingarmynd heimilisofbeldis sem beinist bæði að barninu og útilokaða foreldrinu.

Fjöldmörg sifjaréttarmál, þar sem annað foreldrið rægir hitt og innrætir börnum sínum óbeit á því, hafa verið tekin fyrir hjá dómstólum í Bandaríkjunum og á Englandi allt frá upphafi 19. aldar. Um miðjan 5. áratug síðustu aldar fóru sérfræðingar sem unnu með skilnaðarfjölskyldum að birta athuganir sínar á foreldrum sem reyndu að gera börn sín afhuga hinu foreldrinu og fá þau til að verða „bandamenn“ sínir gegn foreldrinu sem var hafnað (Rand, 2013). Það var þó ekki fyrr en upp úr 1980 sem þetta fyrirbæri fékk heitið *foreldraútilokunarheilkenni* (e. *parental alienation syndrome*; Gardner, 1985). Af ýmsum ástæðum (til dæmis vegna efasemda um hvort þetta geti í raun talist heilkenni, Warshak, 2001) er núna oftast notast við hugtakið *foreldraútilokun* (Lorandos o.fl., 2013). Rannsóknnum á þessu sviði hefur fjölgað verulega síðustu áratugi. Yfir eitt þúsund bækur, bókarkaflar og greinar í fræðiritum eru til um þessi mál, frá 35 löndum og sex heimsálfum (Bernet, 2013).

Þrátt fyrir mikið magn sögulegra gagna um foreldraútilokun í lagalegum skilningi og á sviði klínískra fræða, hafa uppsöfnuð gögn um viðfangsefnið að mestu verið lýsandi í eðli sínu. Þó hafa verið gerðar ótal rannsóknir á þeim hegðunarmynstrum og ferlum sem felast í foreldraútilokun (t.d. samskiptastýring; Austin og Rappaport, 2018). Við höldum því fram að þekking á foreldraútilokun sé ekki lengur bara vaxandi eða það sem kalla mætti grasrótarstig, heldur hafi hún þróast upp í allsherjar vitundarvakningu sem einkennist af mikilli þróun og samþættingu á kenningum og prófun tilgátna (Simpson og Campbell, 2013).

HVAÐ ER FORELDRAÚTILOKUN?

Með foreldraútilokun er átt við það sálræna ástand barns þegar það gerist bandamaður útilokunarforeldris (eða hollustuforeldris) og hafnar samskiptum við útilokaða (eða útsetta) foreldrið án lögmætrar ástæðu (Lorandos o.fl., 2013). Foreldraútilokun á sér oft stað í fjölskyldum

þar sem foreldrið hefur valdameiri stöðu (útilokunarforeldrið) hefur í frammi móðgandi athugasemdir eða hegðun gagngert til þess að skaða og eyðileggja samband foreldrisins sem hefur valdaminni stöðu (útsetta foreldrisins) við barnið (Harman o.fl., 2018). Þegar báðir foreldrar eiga í erjum og rifrildi verður foreldraútilokun yfirleitt ekki útkoman (Warshak, 2015b). Þegar foreldrar sem eru jafnir að völdum ástunda rifrildi og ásakanir á báða bóga upplifir barnið frekar hollustutogstreitu en foreldraútilokun (Bernet o.fl., 2016). Foreldraútilokun getur átt sér stað eða hafist innan fjölskyldu þar sem foreldrar búa enn saman. Langalgengast er þó að það gerist eftir sambandsslit foreldra.

Hjá barninu eru birtingarmyndir foreldraútilokunar meðal annars þessar: ófrægingarherferð gegn útsetta foreldrinu; lélegar, léttvægar eða fáránlegar ástæður fyrir því að hitta ekki útsetta foreldrið; vöntun á gagnstæðum tilfinningum til foreldra (tvíþendni, e. ambivalence); sýnir einkenni yfirlýsts sjálfstæðis í hugsun (e. independent-thinker phenomenon) um leið og

barnið neitar að nokkur hafi áhrif á neikvæða skoðun þess á útsetta foreldrinu; augljós skortur á sektarkennd vegna gjörða eða afstöðu til útsetta foreldrisins; lýsingar liðinna atburða frá öðrum; og að koma inn óvild í garð þeirra sem útsetta foreldrið umgengst (t.d. stórfjölskyldu; Gardner, 1992). Af þessari upptalningu eru það fyrstu tvær birtingarmyndirnar sem eiga helst við foreldraútilokun: ófrægingarherferð barnsins gegn útsetta foreldrinu og lélegar, léttvægar eða fáránlegar ástæður fyrir því að vilja ekki hitta útsetta foreldrið. Þær birtingarmyndir sem hægt er að greina hlutlægt og mæla meginlega, eru höfnun barnsins á foreldrinu (Huff o.fl., 2017) og skortur á tvíþendni gagnvart foreldrunum, þ.e. annað foreldrið er talið algott en hitt alvont (einnig þekkt sem *klofningur*; Bernet o.fl., 2018).

Í 5. útgáfu handbókarinnar *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* segir að afleiðingar foreldraútilokunar séu flokkaðar sem andlegt ástand undir greiningunni „barn líður fyrir vandamál og álag í sambandi foreldra“ (e. „child

affected by parental relationship distress“; Bernet o.fl., 2016). Þetta ástand er tekið fyrir í sama kafla og kynferðislegt ofbeldi gegn barni, vandamál í sambandi foreldris og barns og fleiri birtingarmyndir heimilisofbeldis („ástand sem mögulega kallar á klíníska rannsókn“). Ástand þar sem barn líður fyrir vanda og álag í sambandi foreldra gæti flokkast sjálfstætt eða sem ákveðin tegund geðröskunar (t.d. alvarlegt þunglyndi). Það getur verið erfitt að meta tíðni foreldraútilokunar meðal barna vegna þess að yfirleitt er þörf á sálfræðimati til að ákvarða hvort og þá að hve miklu leyti barn er fórnarlamb foreldraútilokunar. Ef birtar rannsóknir eru notaðar til viðmiðunar og afleiðsluaðferð notuð, má áætla að 1% allra barna í Bandaríkjunum séu útilokuð frá öðru hvoru foreldri sínu (Bernet, 2010; Warshak, 2015a). Önnur rannsókn, reyndar byggð á litlu úrtaki, bendir til þess að um 29% barna fráskilinna foreldra upplifi útilokandi hegðun af hendi foreldris (Hands og Warshak, 2011).

AD SEM FORELDRAÚTILOKUN ER EKKI

Hér er áriðandi að gera greinarmun á foreldraútilokun og fráhvarfi (Kelly og Johnston, 2001) þar sem hugtakanotkunin er örlítið önnur en sú sem birtist í flestum orðabókum, þar sem útilokun er lýst sem tilfinningalegri fáskiptni og við fráhvarf bætist svo áþreifanleg aftenging samskipta (Warshak, 2010). Í þessari grein vísar fráhvarf í erfiðleika í sambandi milli foreldris og barns sem koma til vegna vandamála innan sambandsins sjálfs. Þannig mætti nefna sem dæmi foreldri sem hefur litla foreldrafærni til að bera og hefur í frammi líkamlegar eða andlegar hótanir sem getur haft áhrif á gæði sambands þess við barnið. Reynsla barnsins og viðbrögð þess við henni verður til þess að barnið verður fráhverft foreldrinu. Andstætt því þegar um fráhverfu er að ræða, eru vandamál í sambandinu milli foreldris og barns í tilfellum foreldraútilokunar nánast eingöngu sök útilokunarforeldris. Útilokunarforeldrið veldur

með umtali og gjörðum sínum því að barnið byrjar að afneita sambandi við útsetta foreldrið. Neitun og höfnun barnsins kemur yfirleitt ekki til vegna gjörða útsetta foreldrisins, en ef svo er þá er það ýkt til muna og úr öllu samhengi við raunverulega reynslu barnsins af foreldrinu. Ástæður höfnunarinnar á útsetta foreldrinu geta verið í algjörri mótsögn við raunverulega reynslu barnsins af því foreldri. Þegar ásakanir um ofbeldi eru lagðar fram í forsjárdeilum, skiptir miklu máli að gerður sé greinarmunur á fráhvarfi og foreldraútilokun. Ef saga er um sannreynt heimilisofbeldi eða ofbeldi gegn barni í viðkomandi sambandi, útskýrir það framgöngu kærandans og hegðun barnsins. En ef um er að ræða tilbúna ásakanir sem ætlað er að styrkja stöðu annars foreldris í forsjárdeilu flokkast ásökunin sem útilokunarhegðun.

HVERNIG VALDA FORELDRAR ÚTILOKUN BARN SÍNS?

Stutt er síðan byrjað var að líta á foreldraútilokandi hegðun sem tegund heimilisofbeldis, sem yfirleitt er skilgreint sem hegðun sem þvingar, stjórnar og skapar ótta hjá barni. Þegar barn er þolandi flokkast svona hegðun sem ofbeldi gegn barni og þegar útsetta foreldrið er þolandi flokkast hún sem ofbeldi í nánu sambandi. Þegar útilokunarforeldrið þvingar, stjórnar eða býr til ótta hjá barni gagnvart útsetta foreldrinu, leiðir það til foreldraútilokunar. Einmitt þess vegna er slík útilokun mjög flókin birtingarmynd heimilisofbeldis (Clawar og Rivlin, 2013; Harman o.fl., 2018). Fjöldmörg hegðunarmynstur sem tengjast foreldraútilokun hafa verið skráð af rannsakendum. Um er að ræða hegðun á borð við slæmt umtal um útsetta foreldrið og stórfjölskyldu þess, þvingandi og stjórnandi aðferðum er beitt til að vinna barn á band útilokunarforeldris og gera það fráhverft útsetta foreldrinu. Barninu er sagt að útsetta foreldrið elski það ekki, barninu er blandað í umræðuefni sem ætluð eru fullorðnum, samskipti barns við hitt

foreldrið eru takmörkuð, dómsúrskurðir varðandi umgengnistíma og samskipti eru hunsaðir, lítið er gert úr stöðu útsetta foreldrisins gagnvart barninu, barnið er látið velja hvort það vilji heimsækja útsetta foreldrið eða ekki, og falskar ásakanir um ofbeldi eru lagðar fram (Baker og Darnall, 2006; Harman o.fl., 2016; Harman o.fl., 2018).

Eins og gefur að skilja er ekkert foreldri fullkomið og einstaka neikvæð ummæli eða stök atvik teljast ekki til foreldraútilokunar. Í þeim tilfellum þar sem um endurtekna hegðun yfir langt tímabil er að ræða, sem beitt er í þeim tilgangi að skaða samband barnsins við hitt foreldrið (eða eingöngu skaða hitt foreldrið vegna sambands þess við barnið) tölum við um foreldraútilokandi hegðun (Harman o.fl., 2018). Þó endurtekning sé nauðsynleg til að búa til neikvæðni og andúð barns gagnvart foreldri, er það þó innihald og efni þessarar hegðunar sem hefur áhrif á hve fljótt höfnunin eða útilokunin nær yfirhöndinni. Dæmi um slíkt er að ýja að því við

barnið að það hafi orðið fyrir kynferðislegu ofbeldi af hendi útsetta foreldrisins eða að foreldrið hafi reynt að myrða barnið.

Meira en 22 milljónir fullorðinna einstaklinga í Bandaríkjunum eru taldar hafa upplifað útilokunarhegðun af hálfu foreldris og helmingur þeirra telja það hafa verið alvarlegt (Harman o.fl., 2016). Sem betur fer endar útilokunarhegðun ekki alltaf í algerri útilokun barns frá foreldri. Útilokunarhegðun (gjörðir útilokunarforeldris) er mjög algeng og getur haft afar neikvæðar afleiðingar í för með sér fyrir barnið. Foreldraútilokun er aftur á móti mun sjaldgæfari (að barn neiti að eiga samskipti við útsetta foreldrið). Ástæður þessa misræmis geta verið fjölmargar. Má þar nefna hversu miklum tíma útsetta foreldrið fær að verja með barninu, gæði sambandsins á milli foreldris og barns áður en útilokunarhegðun hefst, alvarleika útilokunarinnar og hversu lengi hún hefur varað, skapgerð barnsins, aldur og systkinaröð, að hve miklu leyti annað fólk styrkir eða vinnur gegn útilokunarhegðuninni og félagslegar refsiaðgerðir gagnvart hegðun foreldris.

HVERNIG ER FORELDRUM SEM ÚTILOKA BÖRN SÍN GERT KLEIFT AÐ BEITA SLÍKRI HEGÐUN?

Samfélög og menning fjölskyldna geta bæði stuðlað að eða komið í veg fyrir foreldraútilokun. Rannsóknir hafa ekki sýnt fram á að gerendur foreldraútilokunar séu feður frekar en mæður, þar eru bæði kynin jafn sek (Harman o.fl., 2016), en aðferðirnar virðast ólíkar eftir kyni (mæður nota til dæmis óbeinar árásir en feður nota beinar árásir; López o.fl., 2014). Þegar kemur að umfjöllun eða upplifun þriðja aðila af foreldraútilokun má þó greina kynjamun. Sem dæmi um slíkt má nefna að ekki er litið eins neikvæðum augum á það þegar mæður beita útilokunarhegðun og þegar feður eða kynhlutlausir foreldrar beita henni (Harman, Biringen o.fl., 2016). Það má

færa rök fyrir því að kynjahlutdrægni hafi haft áhrif á hvernig tekið er á foreldraútilokun hjá félagsstofnunum, s.s. fjölskyldudómstólum (Lorandos, 2017). Slíkt leiðir af sér að skilningur eða túlkun geðlækna, sálfræðinga, lögfræðinga, lögreglu og fjárveitingarvalds, eða þeirra sem annað hvort úrskurða um forsjá eða hafa áhrif á hana, getur stuðlað að eða valdið því að mikill munur verður á því hjá hvoru foreldrinu útilokunin kemur niður með meiri þunga. Þess vegna gegna kynjahlutdrægni, úreltir stofnanahættir og aðrir félagslegir þættir mikilvægu hlutverki í, annars vegar að ýta undir og hins vegar að koma í veg fyrir foreldraútilokun.

HVAÐA ÁHRIF HEFUR FORELDRAÚTILOKANDI HEGÐUN?

Áhrifin sem foreldraútilokun hefur á börn, útsetta foreldrið og fjölskyldueininguna í heild eru veruleg. Stanslausar erjur og óútkljáð deilumál milli foreldra geta haft í för með sér áfallastreituröskun (Basile-Palleschi, 2002) eða aðrar neikvæðar afleiðingar fyrir börn (Cummings og Davies, 2010). Útilokuð börn upplifa hins vegar frekar sálræna aðlögunarröskun (t.d. innhverf og úthverf vandamál) en þau börn sem ekki hafa verið beitt útilokun (Johnston o.fl., 2005). Börn sem verða fyrir útilokun eru oft fjarri útsetta foreldrinu um langt skeið. Þessi aðskilnaður ásamt útilokandi hegðun tengist erfiðleikum við sálræna aðlögun hjá börnum (t.d. Seijo o.fl., 2016). Fullorðnir einstaklingar sem urðu fyrir útilokun sem börn, hafa þurft að glíma við alvarlega langvarandi vanda vegna ofbeldisins (Baker, 2005; Baker og Verrocchio, 2013). Þar má nefna lítið sjálfsálit og mikið sjálfshatur, órugg tengslamynstur, misnotkun vímuefna, sektarkennd, kvíða og þunglyndi. Þessir sömu einstaklingar þróa einnig með sér ótta, ofsahræðslu og tengslavanda, eiga í erfiðleikum með samskipti við sín eigin börn sem fullorðnir einstaklingar (Aloia og Strutzenberg, 2019) og vantroysta oftast sjálfum sér og öðrum (sjá Harman o.fl., 2018).

Kannski er meira vitað um áhrif foreldraútilokandi hegðunar á útsettu foreldrana, því auðveldara er að nálgast upplýsingar frá þeim. Foreldraútilokun virðist hafa svipuð áhrif á útsetta foreldra og annað ofbeldi af hendi nákominna. Hjá þeim er þunglyndi algengur fylgifiskur (Taylor-Potter, 2015), sem og kvíðaröskun og há tíðni sjálfsvíga (Baker og Verrocchio, 2015; Balmer o.fl., 2018). Þar að auki búa útsettir foreldrar við óuppgerða sorg og missi án lúkningar (e. ambiguous loss; Boss, 2016), sem og mikla félagslega einangrun vegna hegðunar útilokunarforeldris (t.d. vinir hverfa) eða lélega tilfinningaúrvinnslu (Harman o.fl., 2018).

HVAÐ ÞARF AÐ SKOÐA BETUR?

Vísindageirinn þarf að vera aðgerðamiðaður, nýta uppsafnaða þekkingu og prófa samþættingu kenninga svo vísindin þróist áfram. Þannig eykst skilningur okkar á orsakafræði og birtingarmynd rannsóknarefnisins hverju sinni (Reis, 2007). Rannsóknir á foreldraútilokun hafa alltaf verið aðgerðamiðaðar, því þær hafa sprottið út frá störfum geðheilbrigðisstarfsfólks og lögfræðinga sem hafa unnið með fjölskyldum sem hafa upplifað þennan vanda. Þekking á hegðunarmynstrum sem tengjast foreldraútilokandi hegðun (s.s. samskiptastýringu og fölskum minningum) hefur aukist gífurlega og þó að það virðist kannski vera þannig þá er ekki lengur um vitundarvakningu að ræða. Í dag er mikil þróun og fræðileg vinna í gangi. Kenningin um tengslamyndun hefur til dæmis verið notuð við klínískar athuganir í því skyni að skapa betri skilning á höfnun foreldra (Garber, 2004) og aðalhöfundur þessarar greinar hefur nýlega notað kenninguna um innri tengslaflækju (e. interdependence theory) til að skilja hvernig valdaójafnvægi einkennir þessar fjölskyldur.

Nýlegar stefnur varða meðal annars það að finna út hvaða hegðunarmynstur eru líklegust til að leiða til foreldraútilokunar, að þróa bestu aðferðirnar við mat og meðferð á mismunandi alvarleikastigum

foreldraútilokunar, að greina bein og óbein áhrif slíks ofbeldis og hvernig það er frábrugðið fráhverfu, að leggja mat á algengi vandans á heimsvísu, og skilgreina hvort tilteknir lýðfræðilegir hópar séu útsettari en aðrir (t.d. hermenn).

NIÐURSTÖÐUR

Foreldraútilokun er alvarleg tegund heimilisofbeldis. Þrátt fyrir að fagaðilar séu sammála um skilgreiningar og ástæður foreldraútilokunar er þörf á frekari rannsóknum innan sviðsins. Rannsóknum sem miðast við að móta víðtækari fræðilegan grunn og samþætta aðferðafræði til að bæta íhlutun og meðferðir á reynsluvísindalegan hátt.

FREKARA LESEFNI

Bernet, W., Gregory, N., Reay, K. M. og Rohner, R.

P. (2018). An Objective Measure of Splitting in Parental Alienation: The Parental Acceptance-Rejection Questionnaire. *Journal of Forensic Sciences*, 63(3), 776–783. <https://doi.org/10.1111/1556-4029.13625>

Grein sem sýnir fram á klofning í skynjun barna á foreldrum (algóð eða alsæl), sem er sérkenni hjá börnum sem hafa orðið fyrir útilokun, samanborið við börn sem ekki hafa upplifað slíkt.

Harman, J. J. og Biringen, B. (2016). *Parents acting badly: How institutions and societies promote the alienation of children from their loving families*. Fort Collins, CO: Colorado Parental Alienation Project, LLC. <https://isbnsearch.org/isbn/9781519675521>

Bók ætluð almenningi með yfirlit yfir efni um foreldraútilokun og hvernig hún hefur orðið eins alvarleg og raun ber vitni.

Harman, J. J., Kruk, E. og Hines, D. A. (2018). Parental alienating behaviors: An unacknowledged form of family violence. *Psychological Bulletin*, 144(12), 1275–1299. <https://doi.org/10.1037/bul0000175>

Yfirlit yfir rannsóknir á foreldraútilokun og hvernig hegðun sem veldur henni er bæði talin vera ofbeldi gagnvart barni og heimilisofbeldi.

Lorandos, D., Bernet, W. og Sauber, S. R. (ritstj.). (2013). *Parental alienation: The handbook for mental health and legal professionals*. Springfield, IL: Charles C Thomas. <https://isbnsearch.org/isbn/9780398087500>

Kaflaskipt bók sem fjallar um mismunandi vanda hjá börnum sem afleiðing foreldraútilokunar, dómsmál sem snúast um foreldraútilokun og hagnýtar ráðleggingar fyrir fagaðila í lögfræði- og geðheilbrigðisþjónustu sem starfa með fólki sem glímur við þetta vandamál.

Warshak, R. A. (2010). *Divorce poison: How to protect your family from bad-mouthing and brainwashing*. New York, NY: HarperCollins. <https://isbnsearch.org/isbn/9780061863264>

Ein mest lesna bókin um foreldraútilokun og sígildur leiðarvísir um hvernig hægt er að koma í veg fyrir og vinna bug á vandamálinu.

ÝMISLEGT

Ritstjóri

Randall W. Engle var fræðilegur ritstjóri við vinnslu þessarar greinar.

Þakkir

Höfundar þessarar greinar vilja minnst allra þeirra fjölskyldna sem hafa orðið fyrir foreldraútilokun. Það er von okkar að útsettir foreldrar verði ekki lengur gerðir ábyrgir fyrir því að barnið þeirra hafni því, að vísindageirinn leggi meiri áherslu á þetta vandamál og finni lausnir sem vernda börn gegn þessari tegund heimilisofbeldis.

Hagsmunayfirlýsing

Höfundar lýstu því yfir að engir hagsmunaárekstrar væru til staðar varðandi höfundarétt og birtingu þessarar greinar.

HEIMILDIR

Aloia, L. S. og Strutzenberg, C. (2019). Parent–Child Communication Apprehension: The Role of Parental Alienation and Self-Esteem. *Communication Reports*, 32(1), 1–14. <https://doi.org/10.1080/08934215.2018.1514641>

Austin, W. G. og Rappaport, S. (2018). Parental gatekeeping forensic model and child custody evaluation: Social capital and application to relocation disputes. *Journal of Child Custody*, 15(1), 55–75. <https://doi.org/10.1080/15379418.2018.1431827>

Baker, A. J. L. (2005). The Long-Term Effects of Parental Alienation on Adult Children: A Qualitative Research Study. *The American Journal of Family Therapy*, 33(4), 289–302. <https://doi.org/10.1080/01926180590962129>

Baker, A. J. L. og Darnall, D. (2006). Behaviors and Strategies Employed in Parental Alienation. *Journal of Divorce & Remarriage*, 45(1–2), 97–124. https://doi.org/10.1300/j087v45n01_06

Baker, A. J. L. og Verrocchio, M. C. (2013). Italian College Student-Reported Childhood Exposure to Parental Alienation: Correlates With Well-Being. *Journal of Divorce & Remarriage*, 54(8), 609–628. <https://doi.org/10.1080/10502556.2013.837714>

Baker, A. J. L. og Verrocchio, M. C. (2015). Parental Bonding and Parental Alienation as Correlates of Psychological Maltreatment in Adults in Intact and Non-intact Families. *Journal of Child and Family Studies*, 24(10), 3047–3057. <https://doi.org/10.1007/s10826-014-0108-0>

Balmer, S., Matthewson, M. og Haines, J. (2018). Parental alienation: Targeted parent perspective. *Australian Journal of Psychology*, 70(1), 91–99. <https://doi.org/10.1111/ajpy.12159>

Basile-Palleschi, D. M. (2002). The emotional impact of divorce on children: A post-traumatic stress perspective. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering*, 62(10-B), 4772.

Bernet, W., von Boch-Galhau, W., Baker, A. J. L. og Morrison, S. L. (2010). Parental Alienation,

- DSM-V, and ICD-11. *The American Journal of Family Therapy*, 38(2), 76–187. <https://doi.org/10.1080/01926180903586583>
- Bernet, W. (2013). Heimildaskrá í D. Lorandos, W. Bernet og S. R. Sauber (ritstj.), *Parental alienation: The handbook for mental health and legal professionals* (Supplemental Reference Guide, bls. 5–77). Springfield, IL: Charles C Thomas. <https://isbnsearch.org/isbn/9780398088811>
- Bernet, W., Gregory, N., Reay, K. M. og Rohner, R. P. (2018). An Objective Measure of Splitting in Parental Alienation: The Parental Acceptance-Rejection Questionnaire. *Journal of Forensic Sciences*, 63(3), 776–783. <https://doi.org/10.1111/1556-4029.13625>
- Bernet, W., Wamboldt, M. Z. og Narrow, W. E. (2016). Child Affected by Parental Relationship Distress. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 55(7), 571–579. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2016.04.018>
- Boss, P. (2016). The Context and Process of Theory Development: The Story of Ambiguous Loss. *Journal of Family Theory & Review*, 8(3), 269–286. <https://doi.org/10.1111/jftr.12152>
- Clawar, S. S. og Rivlin, B. V. (2013). *Children held hostage: Identifying brainwashed children, presenting a case, and crafting solutions* (2. útg.). Chicago, IL: American Bar Association. <https://isbnsearch.org/isbn/9781627221566>
- Cummings, E. M. og Davies, P. T. (2010). *Marital conflict and children: An emotional security perspective*. New York, NY: Guilford Press. <https://isbnsearch.org/isbn/9781606235195>
- Garber, B. D. (2004). Parental Alienation in Light of Attachment Theory. *Journal of Child Custody*, 1(4), 49–76. https://doi.org/10.1300/j190v01n04_04
- Gardner, R. A. (1985). Recent trends in divorce and custody litigation. *Academy Forum*, 29(2), 3–7. <https://www.aapdp.org/publications/table-of-contents/> [<http://www.fact.on.ca/Info/pas/gardnr85.pdf>] /
- Gardner, R. A. (1992). *The Parental Alienation Syndrome: A Guide for Mental Health and Legal Professionals*. Cresskill, NJ: Creative Therapeutics. <https://isbnsearch.org/isbn/9780933812246>
- Hands, A. J. og Warshak, R. A. (2011). Parental Alienation Among College Students. *The American Journal of Family Therapy*, 39(5), 431–443. <https://doi.org/10.1080/01926187.2011.575336>
- Harman, J. J., Biringen, Z., Ratajack, E. M., Outland, P. L. og Kraus, A. (2016). Parents behaving badly: Gender biases in the perception of parental alienating behaviors. *Journal of Family Psychology*, 30(7), 866–874. <https://doi.org/10.1037/fam0000232>
- Harman, J. J., Kruk, E. og Hines, D. A. (2018). Parental alienating behaviors: An unacknowledged form of family violence. *Psychological Bulletin*, 144(12), 1275–1299. <https://doi.org/10.1037/bul0000175>
- Harman, J. J., Leder-Elder, S. og Biringen, Z. (2016). Prevalence of parental alienation drawn from a representative poll. *Children and Youth Services Review*, 66, 62–66. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2016.04.021>
- Huff, S. C., Anderson, S. R., Adamsons, K. L. og Tambling, R. B. (2017). Development and Validation of a Scale to Measure Children's Contact Refusal of Parents Following Divorce. *The American Journal of Family Therapy*, 45(1), 66–77. <https://doi.org/10.1080/01926187.2016.1275066>
- Johnston, J. R., Lee, S., Olesen, N. W. og Walters, M. G. (2005). ALLEGATIONS AND SUBSTANTIATIONS OF ABUSE IN CUSTODY-DISPUTING FAMILIES¹. *Family Court Review*, 43(2), 283–294. <https://doi.org/10.1111/j.1744-1617.2005.00029.x>
- Kelly, J. B. og Johnston, J. R. (2001). THE ALIENATED CHILD: A Reformulation of Parental Alienation Syndrome. *Family Court Review*, 39(3), 249–266. <https://doi.org/10.1111/j.174-1617.2001.tb00609.x>
- López, T. J., Iglesias, V. E. N. og García, P. F. (2014). Parental Alienation Gradient: Strategies for a Syndrome. *The American Journal of Family Therapy*, 42(3), 217–231. <https://doi.org/10.1080/01926187.2013.820116>
- Lorandos, D. (2017). *Parental alienation in the United States: 1985–2016*. Fræðilegur fyrirlestur fluttur á svæðisráðstefnu samtakanna Association of Family and Conciliation Courts, Milwaukee, WI. <https://www.afccnet.org/Conferences-Training/AFCC->

Conferences/ctl/View/ConferenceID/136/mid/3646
[<https://pasg.info/app/uploads/2019/10/Lorandos-Demosthenes.pdf>]

Lorandos, D., Bernet, W. og Sauber, S. R. (ritstj.).

(2013). *Parental alienation: The handbook for mental health and legal professionals*. Springfield, IL: Charles C Thomas. <https://isbnsearch.org/isbn/9780398087500>

Rand, D. C. (2013). The history of parental alienation from early days to modern times. Í D. Lorandos, W. Bernet og S. R. Sauber (ritstj.), *Parental alienation: The handbook for mental health and legal professionals* (bls. 291–321). Springfield, IL: Charles C Thomas. <https://isbnsearch.org/isbn/9780398087500>

REIS, H. T. (2007). Steps toward the ripening of relationship science. *Personal Relationships*, 14(1), 1–23. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2006.00139.x>

Seijo, D., Fariña, F., Corras, T., Novo, M. og Arce, R. (2016). Estimating the Epidemiology and Quantifying the Damages of Parental Separation in Children and Adolescents. *Frontiers in Psychology*, 7. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01611>

Simpson, J. A. og Campbell, L. (2013). The blossoming of relationship science. Í J. A. Simpson og L. Campbell (ritstj.), *The Oxford handbook of close relationships* (bls. 3–12). Oxford, England: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780195398694.013.0001>

Taylor-Potter, S. (2015). *Effects of past parental alienation and ongoing estrangement from adult children on non-custodial parents as they age* (Skjal nr. 1585526). Aðgengilegt hjá ProQuest Central. (1667091527). <https://www.proquest.com/dissertations-theses/effects-past-parental-alienation-ongoing/docview/1667091527/se-2>

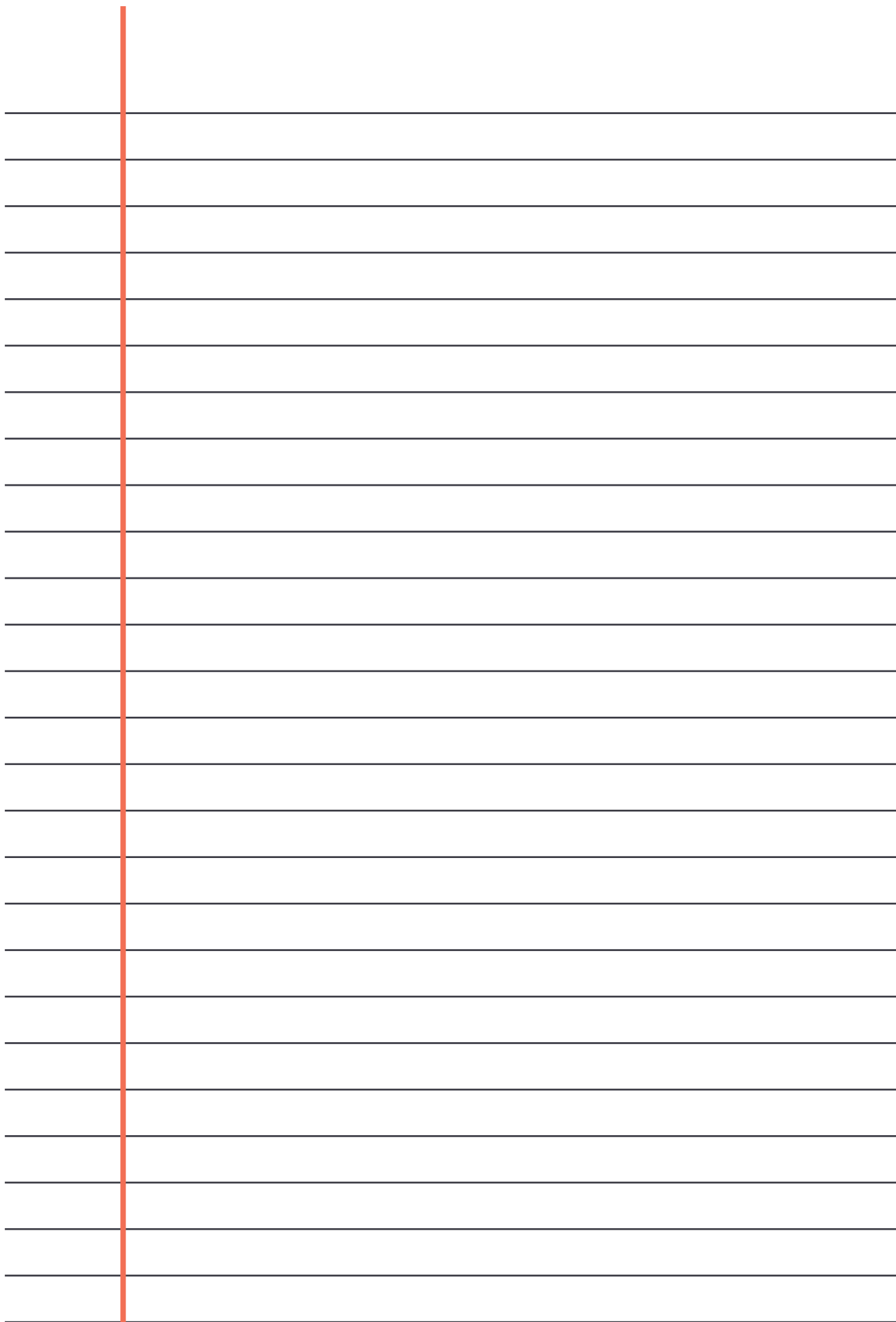
Warshak, R.A. (2001). Current controversies regarding parental alienation syndrome. *American Journal of Forensic Psychology*, 19(3), 29–59. https://www.researchgate.net/publication/238792797_Current_controversies_regarding_parental_alienation_syndrome

Warshak, R. A. (2010). FAMILY BRIDGES: USING INSIGHTS FROM SOCIAL SCIENCE TO RECONNECT

PARENTS AND ALIENATED CHILDREN*. *Family Court Review*, 48(1), 48–80. <https://doi.org/10.1111/j.1744-1617.2009.01288.x>

Warshak, R. A. (2015a). Parental alienation: Overview, management, intervention, and practice tips. *Journal of the American Academy of Matrimonial Lawyers*, 28, 181–248. https://aaml.org/wp-content/uploads/MAT107_7.pdf

Warshak, R. A. (2015b, ágúst). Ten parental alienation fallacies that compromise decisions in court and in therapy. *Professional Psychology: Research and Practice*, 46(4), 235–249. <https://doi.org/10.1037/pro0000031>

Parental Alienation: The Blossoming of a Field of Study

Jennifer J. Harman¹, William Bernet², and Joseph Harman³

¹Department of Psychology, Colorado State University; ²Department of Psychiatry, Vanderbilt University; and ³University of Sydney

Current Directions in Psychological Science

2019, Vol. 28(2) 212–217

© The Author(s) 2019

Article reuse guidelines:

sagepub.com/journals-permissions

DOI: 10.1177/0963721419827271

www.psychologicalscience.org/CDPS

Abstract

Parental alienation has been an unacknowledged and poorly understood form of family violence. Research on parental alienation and the behaviors that cause it has evolved out of decades of legal and clinical work documenting this phenomenon, leading to what could be considered a “greening,” or growth, of the field. Today, there is consensus among researchers as to what parental alienating behaviors are and how they affect children and the family system. We review the literature to detail what parental alienation is, how it is different from other parent–child problems such as estrangement and loyalty conflicts, and how it is perpetuated within and across different social systems. We conclude by highlighting research areas that need further investigation to develop and test effective solutions for ameliorating the devastating effects of parental alienation that, we posit, should be considered and understood not only as abusive to the child but also as a form of family violence directed toward both the child and the alienated parent.

Keywords

parental alienation, divorce, separation, family violence, child abuse

Since the early 1800s, courts in the United States and England have documented volumes of family law cases involving one parent vilifying the other parent and poisoning the minds of their children against the rejected parent. By the mid-1940s, clinicians working with divorced families started publishing their observations about parents who tried to break down the child’s love for the other parent and to enlist their children as “allies” against the rejected parent (Rand, 2013). It was not until the 1980s that a label was coined for this phenomenon: *parental alienation syndrome* (Gardner, 1985). For a variety of reasons (e.g., whether it constitutes a valid syndrome; Warshak, 2001), the term most commonly used today is simply *parental alienation* (Lorandos, Bernet, & Sauber, 2013). Research on this topic has increased substantially over recent decades; today, there are over 1,000 books, book chapters, and articles in professional journals on the topic across 35 countries and six continents (Bernet, 2013).

Despite extensive historical documentation of parental alienation across legal and clinical arenas, accumulated data on this topic have been largely descriptive in nature. However, there has been extensive research on processes that constitute parental alienating behaviors (e.g., gatekeeping behaviors; Austin & Rappaport, 2018). We argue that our understanding of parental

alienation has moved from a “greening,” or what is considered a growth, stage of development into a “blossoming” stage, which is characterized by greater development and integration of theories and hypothesis testing (Simpson & Campbell, 2013).

What Parental Alienation Is

Parental alienation refers to a psychological condition in which a child allies himself or herself strongly with an alienating (or preferred) parent and rejects a relationship with the alienated (or targeted) parent without legitimate justification (Lorandos et al., 2013). Parental alienation often occurs in families in which a more powerful parental figure (the alienating parent) engages in abusive behaviors intended to damage and destroy the relationship between the other, less powerful parent (the targeted parent) and the child (Harman, Kruk, & Hines, 2018). Parental alienation is not typically an outcome that arises when both parents contribute to

Corresponding Author:

Jennifer J. Harman, Colorado State University, Department of Psychology, 410 W. Pitkin Ave., Fort Collins, CO, 80523-1876
E-mail: jjharman@colostate.edu

the arguing and fighting (Warshak, 2015b). When parents reciprocate conflictual behavior, they often have similar levels of power—in such cases, the outcome for the child is a loyalty conflict rather than parental alienation (Bernet, Wamboldt, & Narrow, 2016). Although parental alienation can occur or begin in intact families, it most commonly occurs after the parental relationship ends.

The manifestations of parental alienation in the child consist of (but are not limited to) the following: a campaign of denigration against the targeted parent; weak, frivolous, or absurd rationalizations for the deprecation; a lack of ambivalence; an “independent-thinker” phenomenon in which the child denies being influenced to feel negatively about the targeted parent; an apparent absence of guilt for actions and attitudes toward the targeted parent; borrowed scenarios about past events; and the spread of animosity to other people associated with the rejected parent (e.g., extended family members; Gardner, 1992). Of these outcomes, those most strongly associated with parental alienation are the first two: the child’s campaign of denigration against the rejected parent and the child’s frivolous rationalizations for the denigration. Outcomes that are readily identified objectively and measured quantitatively are the child’s rejection of the parent (Huff, Anderson, Adamsons, & Tambling, 2017) and the child’s lack of ambivalence toward the parents, namely, one parent is all good, the other is all bad (otherwise known as *splitting*; Bernet, Gregory, Reay, & Rohner, 2018).

Parental alienation outcomes are classified in the fifth edition of the *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* as a mental condition under the diagnosis “child affected by parental relationship distress” (CAPRD; Bernet et al., 2016). This condition appears in the same chapter as child sexual abuse, parent–child relational problems, and other forms of domestic violence (“other conditions that may be a focus of clinical attention”), and CAPRD can be diagnosed independently or as a modifier of a mental disorder (e.g., major depressive disorder). Estimating the prevalence of parental alienation among children is challenging because a psychological assessment is typically needed to determine whether and to what extent a child has been alienated. If we extrapolate from published research and use deductive methods, we find that an estimated 1% of all children in the United States are alienated from a parent (Bernet, 2010; Warshak, 2015a). Another estimate, albeit one based on a relatively small sample, suggests that around 29% of children from divorced homes experience alienating behaviors from a parent (Hands & Warshak, 2011).

What Parental Alienation Is Not

It is important to distinguish parental alienation from parental estrangement (Kelly & Johnston, 2001), as the

terminology used in this context is slightly different than definitions in most dictionaries, in which *alienation* is described as an emotional detachment and *estrangement* adds an element of physical disconnection (Warshak, 2010). In this article, estrangement refers to problems with a parent–child relationship that are due to issues within the relationship itself. For example, a parent may have poor parenting skills and engage in physically or emotionally abusive behaviors that make the quality of the parent–child relationship poor. Hence, the child is explicably and realistically estranged from a parent on the basis of and in reaction to the child’s lived experience. In contrast to estrangement, the cause of the parent–child problem in cases of parental alienation lies primarily with the alienating parent. Through words and actions, the alienating parent influences the child to such a degree that the child begins to reject a relationship with the targeted parent. The child’s rejection is not typically due to the actions of the targeted parent; if it is, then it is grossly exaggerated and out of proportion to his or her actual experience with the parent. Indeed, the child’s rejection of the targeted parent can be irreconcilable with and contradicted by the child’s lived experience of the targeted parent. When allegations of abuse are raised during custody disputes, this distinction between estrangement and parental alienation becomes important. If there is a substantiated history of domestic violence or child abuse over the course of the relationship, the accuser’s and child’s behaviors are explicable; if the accusation is manufactured as a strategy to gain the upper hand in a custody dispute, then the accusation is a parental alienating behavior.

How Do Parents Alienate Their Children?

Parental alienating behaviors have recently been considered a form of family violence, which has generally been understood as behaviors that coerce, control, and generate fear in the child. This behavior makes it child abuse for children as victims and intimate-partner violence for the targeted parent as the victim. Parental alienation is the result of an alienating parent’s coercion, control, and generation of fear in the child toward the targeted parent, making this a very complex form of family violence (Clawar & Rivlin, 2013; Harman et al., 2018). Hundreds of parental alienating behaviors have been documented by researchers, including badmouthing the targeted parent and his or her extended family, engaging in coercive controlling behaviors to force an alliance with the child and to reject the targeted parent, saying the targeted parent does not love the child, confiding in the child about adult matters, limiting the child’s contact with the other parent, violating court orders regarding parenting time and communication, undermining the targeted parent’s authority with the child,

letting the child choose whether to visit with the targeted parent, and making false allegations of abuse (Baker & Darnall, 2006; Harman, Biringen, Ratajck, Outland, & Kraus, 2016; Harman et al., 2018).

Obviously, no parent is perfect; an occasional negative comment or discrete action is not considered a parental alienating behavior. It is the use of clusters of behaviors over an extended period of time, commonly used with the intent to harm the relationship between the child and the other parental figure (or just the other parent because of his or her relationship with the child), that characterizes an action as a parental alienating behavior (Harman et al., 2018). Whereas the repetition of one or more behaviors over time is important for creating or cementing the child's negative and rejecting view of a parent, the nature and content of those behaviors (e.g., suggestions to the child that he or she has been sexually abused by the targeted parent or that the targeted parent has attempted to kill the child) will impact the rapidity of rejection and alienation.

More than 22 million American adults are estimated as having experienced alienating behaviors by the other parent, with over half reporting this experience as being severe (Harman, Leder-Elder, & Biringen, 2016). Fortunately, parental alienating behaviors do not always lead to the ultimate alienation of a child from a parent. Alienating behaviors (the actions of the alienating parent) are very common and can have very negative consequences for the child; parental alienation (the child's refusal to have a relationship with the targeted parent) is much less common. There may be many reasons for this discrepancy, such as the amount of parenting time the targeted parent has with the child; the quality of the parent-child relationship prior to the initiation of parental alienating behaviors; the severity and longevity of the alienating behaviors; the child's temperament, age, and birth order; the extent to which other people reinforce or counter alienating influences; and the social sanctioning of the parental alienating behaviors.

How Are Parents Who Alienate Their Children Enabled To Act This Way?

Families exist within communities, societies, and cultures that can promote or deter parental alienation. Research does not yet provide support for there being gender differences in who alienates their children; mothers and fathers appear similarly likely to be perpetrators (Harman, Leder-Elder, & Biringen, 2016), but they may use different types of behaviors (e.g., mothers may use more indirect and fathers more direct forms of aggression; López, Iglesias, & García, 2014). Gender differences do arise in how parental alienating behaviors

are perceived and addressed by third parties. For example, mothers who use parental alienating behaviors are not perceived as negatively as when a father or a gender-neutral "parent" uses them (Harman, Biringen, et al., 2016). Arguably, gender biases may have influenced how parental alienation has been handled in social institutions such as family court (Lorandos, 2017), indicating that perceptions of mental health, legal, and law-enforcement professionals; financial resources; established distribution of custody practices; and other factors can generate great disparities in terms of who is more affected by parental alienating behaviors. Therefore, gender biases, outmoded institutional practices, and other social factors play an important role in the promotion and deterrence of parental alienation.

What Impact Do Parental Alienating Behaviors Have?

The impact of parental alienation on children, the targeted parent, and the entire family system is substantial. Ongoing and unresolved conflict between parents may be associated with posttraumatic stress symptoms (Basile-Palleschi, 2002) and other negative consequences in children (Cummings & Davies, 2010). However, alienated children experience more psychosocial adjustment disorders (e.g., internalizing and externalizing problems) than children who have not been alienated (Johnston, Lee, Oleson, & Walters, 2005). Alienated children are often separated from the targeted parent for long periods of time; this separation paired with parental alienating behaviors is associated with poor psychological adjustment among children (e.g., Seijo, Fariña, Corras, Novo, & Arce, 2016). Adults who were alienated as children report severe long-term effects of this abuse (Baker, 2005; Baker & Verrocchio, 2013): low levels of self-esteem and high levels of self-hatred, insecure attachment, substance abuse disorders, guilt, anxiety, and depression. These individuals also develop fears and phobias, experience attachment difficulties, have problems communicating with their children as adults (Aloia & Strutzenberg, 2019), and develop a lack of trust in others or themselves (see Harman et al., 2018).

Perhaps more is known about the impact of parental alienating behaviors on targeted parents because they are most easily accessed for research purposes. For targeted parents, the outcomes of parental alienation appear to be similar to other forms of intimate-partner violence; targeted parents report experiencing depression (Taylor-Potter, 2015), anxiety, and high levels of suicidality (Baker & Verrocchio, 2015; Balmer, Matthewson, & Haines, 2018). In addition, targeted parents live with unresolved grief and ambiguous loss (Boss, 2016) and

face considerable social isolation caused by either the behaviors of the alienator (e.g., loss of friends) or poor emotional coping (Harman et al., 2018).

What Remains To Be Discovered

In order for a science to mature, scientific fields become action oriented and cumulative, test integrated theories, and increase our understanding of the etiology and manifestation of the problems under study (Reis, 2007). Research on parental alienation has always been action oriented because it has arisen in response to the work of legal and mental health professionals with families affected by this problem. There has been extensive scholarship on processes that constitute parental alienating behaviors (e.g., gatekeeping, false memories), so even though it superficially appears that research on parental alienation is in its greening stage, it is actually blossoming because greater attention to theoretical extension and development has been occurring. For example, attachment theories have been applied to clinical observations in order to create a better understanding of parental rejection (Garber, 2004), and more recently, the first author has been applying interdependence theory to understand how imbalanced power dynamics characterize these family systems.

New directions forward include establishing what patterns of parental alienating behaviors have the strongest association with parental alienation outcomes, developing the best methods for assessment and treatment of parental alienation at different stages of severity, identifying more direct and indirect impacts associated with this family violence and how it is different from estrangement, assessing the global prevalence of the problem, and identifying whether particular demographic groups are more vulnerable (e.g., military personnel).

Conclusion

Parental alienation is a serious form of family violence. Although there is professional consensus about what it is and what its causes are, the field is ripe for greater research attention with more extensive theoretical and integrated methodological inquiries to inform empirically validated interventions and treatments.

Recommended Reading

Bernet, W., Gregory, N., Reay, K. M., & Rohner, R. P. (2018). (See References). An article demonstrating splitting of children's perception of parents (all good vs. all bad) that is unique for alienated children in comparison with children who were not alienated.

Harman, J. J., & Biringen, Z. (2016). *Parents acting badly: How institutions and societies promote the alienation of children from their loving families*. Fort Collins, CO: Colorado Parental Alienation Project. A book written for a general audience that provides an overview of the literature on parental alienation and how it has come to be such a serious problem.

Harman, J. J., Kruk, E., & Hines, D. A. (2018). (See References). A review of research on parental alienation and how the behaviors that cause it are considered both child abuse and domestic violence.

Lorandos, D., Bernet, W., & Sauber, S. R. (Eds.). (2013). (See References). A book with chapters explaining the different levels of outcome severity in children, legal cases in which parental alienation has been at issue, and practical advice for legal and mental health professionals working with clients who are coping with this problem.

Warshak, R. A. (2010). *Divorce poison: How to protect your family from bad-mouthing and brainwashing*. New York, NY: HarperCollins. One of the most widely read books on the topic of parental alienation and a classic guide for how to prevent and overcome the problem.

Action Editor

Randall W. Engle served as action editor for this article.

Acknowledgments

The authors would like to recognize all the families who have been affected by parental alienation. It is our hope that targeted parents will no longer be blamed for their child's rejection of them and that the scientific field can devote more attention to this problem in order to find solutions to protect children from this form of family violence.

Declaration of Conflicting Interests

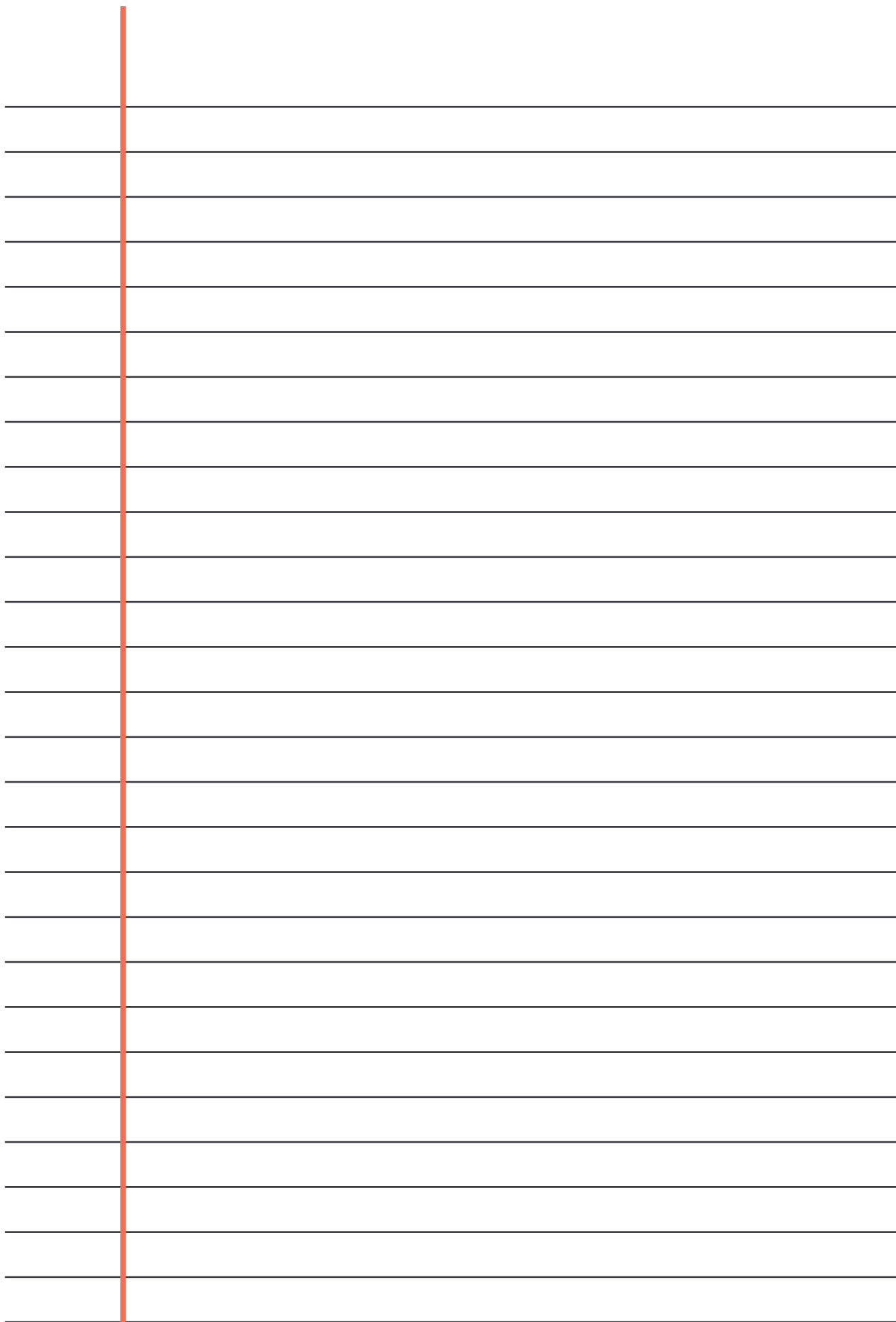
The author(s) declared that there were no conflicts of interest with respect to the authorship or the publication of this article.

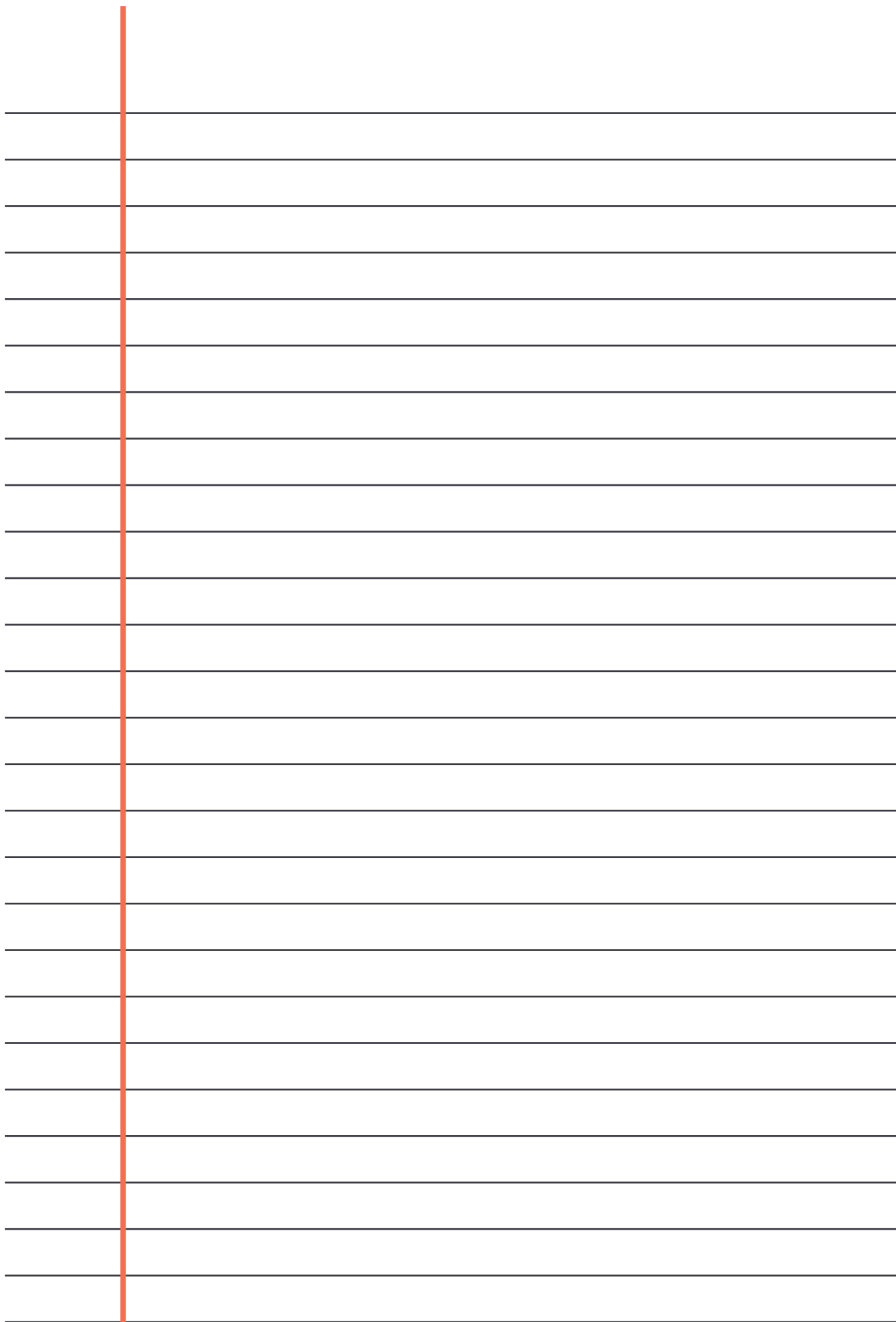
References

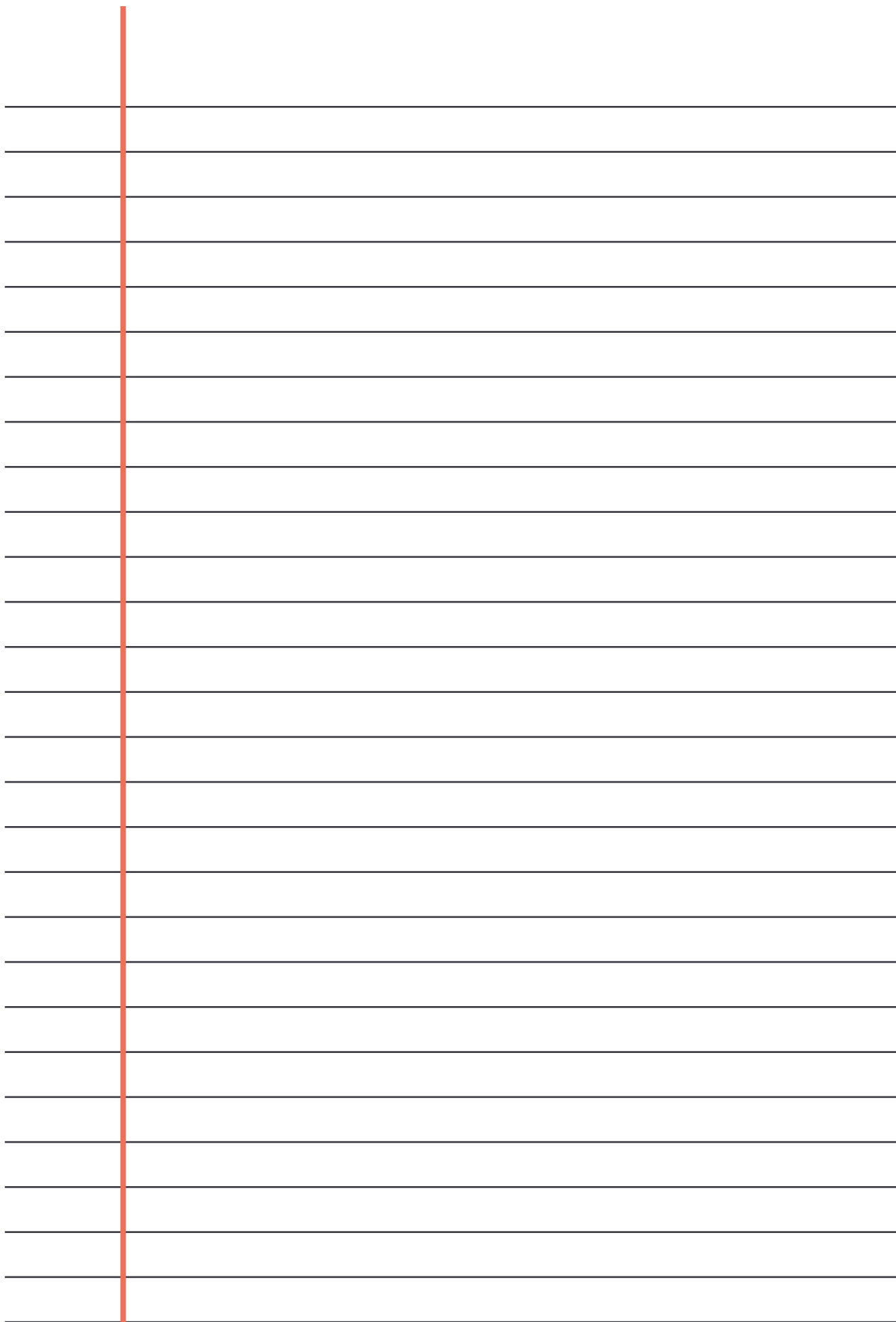
- Aloia, L. S., & Strutzenberg, C. (2019). Parent-child communication apprehension: The role of parental alienation and self-esteem. *Communication Reports*, 32, 1–14. doi:10.1080/08934215.2018.1514641
- Austin, W. G., & Rappaport, S. (2018). Parental gatekeeping forensic model and child custody evaluation: Social capital and application to relocation disputes. *Journal of Child Custody*, 15, 55–75. doi:10.1080/15379418.2018.1431827
- Baker, A. J. L. (2005). The long-term effects of parental alienation on adult children: A qualitative research study. *The American Journal of Family Therapy*, 33, 289–302. doi:10.1080/01926180590962129
- Baker, A. J. L., & Darnall, D. (2006). Behaviors and strategies of parental alienation: A survey of parental experiences. *Journal of Divorce & Remarriage*, 45, 97–124. doi:10.1300/J087v45n01_06

- Baker, A. J. L., & Verrocchio, M. C. (2013). Italian college student-reported childhood exposure to parental alienation: Correlates with well-being. *Journal of Divorce & Remarriage*, 54, 609–628. doi:10.1080/10502556.2013.837714
- Baker, A. J. L., & Verrocchio, M. C. (2015). Parental bonding and parental alienation as correlates of psychological maltreatment in adults in intact and non-intact families. *Journal of Child and Family Studies*, 24, 3047–3057. doi:10.1007/s10826-014-0108-0
- Balmer, S., Matthewson, M., & Haines, J. (2018). Parental alienation: Targeted parent perspective. *Australian Journal of Psychology*, 70, 91–99. doi:10.1111/ajpy.12159
- Basile-Palleschi, D. M. (2002). The emotional impact of divorce on children: A post-traumatic stress perspective. *Dissertation Abstracts International: Section B. The Sciences and Engineering*, 62(10-B), 4772.
- Bernet, W. (Ed.). (2010). *Parental alienation, DSM-5, and ICD-11*. Springfield, IL: Charles C Thomas.
- Bernet, W. (2013). References in the professional literature. In D. Lorandos, W. Bernet, & S. R. Sauber (Eds.), *Parental alienation: The handbook for mental health and legal professionals* (Supplemental Reference Guide, pp. 5–77). Springfield, IL: Charles C Thomas.
- Bernet, W., Gregory, N., Reay, K. M., & Rohner, R. P. (2018). An objective measure of splitting in parental alienation: The Parental Acceptance-Rejection Questionnaire. *Journal of Forensic Sciences*, 63, 776–783. doi:10.1111/1556-4029.13625
- Bernet, W., Wamboldt, M. Z., & Narrow, W. E. (2016). Child affected by parental relationship distress. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 55, 571–579. doi:10.1016/j.jaac.2016.04.018
- Boss, P. (2016). The context and process of theory development: The story of ambiguous loss. *Journal of Family Theory & Review*, 8, 269–286. doi:10.1111/jftr.12152
- Clawar, S. S., & Rivlin, B. V. (2013). *Children held hostage: Identifying brainwashed children, presenting a case, and crafting solutions* (2nd ed.). Chicago, IL: American Bar Association.
- Cummings, E. M., & Davies, P. T. (2010). *Marital conflict and children: An emotional security perspective*. New York, NY: Guilford Press.
- Garber, B. D. (2004). Parental alienation in light of attachment theory: Consideration of the broader implications for child development, clinical practice, and forensic process. *Journal of Child Custody*, 1(4), 49–76.
- Gardner, R. A. (1985). Recent trends in divorce and custody litigation. *Academy Forum*, 29, 3–7.
- Gardner, R. A. (1992). *The parental alienation syndrome: A guide for mental health and legal professionals*. Cresskill, NJ: Creative Therapeutics.
- Hands, A. J., & Warshak, R. A. (2011). Parental alienation among college students. *The American Journal of Family Therapy*, 39, 431–443. doi:10.1080/01926187.2011.575336
- Harman, J. J., Biringen, Z., Ratajck, E. M., Outland, P. L., & Kraus, A. (2016). Parents behaving badly: Gender biases in the perception of parental alienation. *Journal of Family Psychology*, 30, 866–874. doi:10.1037/fam0000232
- Harman, J. J., Kruk, E., & Hines, D. A. (2018). Parental alienating behaviors: An unacknowledged form of family violence. *Psychological Bulletin*, 144, 1275–1299. doi:10.1037/bul0000175
- Harman, J. J., Leder-Elder, S., & Biringen, Z. (2016). Prevalence of parental alienation drawn from a representative poll. *Children and Youth Services Review*, 66, 62–66. doi:10.1016/j.childyouth.2016.04.021
- Huff, S. C., Anderson, S. R., Adamsons, K. L., & Tambling, R. B. (2017). Development and validation of a scale to measure children's contact refusal of parents following divorce. *The American Journal of Family Therapy*, 45, 66–77. doi:10.1080/01926187.2016.1275066
- Johnston, J. R., Lee, S., Oleson, N. W., & Walters, M. G. (2005). Allegations and substantiations of abuse in custody-disputing families. *Family Court Review*, 43, 283–294. doi:10.1111/j.1744-1617.2005.00029.x
- Kelly, J. B., & Johnston, J. R. (2001). The alienated child: A reformulation of parental alienation syndrome. *Family Court Review*, 39, 249–266.
- López, T. J., Iglesias, V. E. N., & García, P. F. (2014). Parental alienation gradient: Strategies for a syndrome. *The American Journal of Family Therapy*, 42, 217–231. doi:10.1080/01926187.2013.820116
- Lorandos, D. (2017, November). *Parental alienation in the United States: 1985-2016*. Paper presented at the Association of Family and Conciliation Courts Regional Conference, Milwaukee, WI.
- Lorandos, D., Bernet, W., & Sauber, S. R. (Eds.). (2013). *Parental alienation: The handbook for mental health and legal professionals*. Springfield, IL: Charles C Thomas.
- Rand, D. C. (2013). The history of parental alienation from early days to modern times. In D. Lorandos, W. Bernet, & S. R. Sauber (Eds.), *Parental alienation: The handbook for mental health and legal professionals* (pp. 291–321). Springfield, IL: Charles C Thomas.
- Reis, H. T. (2007). Steps toward the ripening of relationship science. *Personal Relationships*, 14, 1–23. doi:10.1111/j.1475-6811.2006.00139.x
- Seijo, D., Farin˜a, F., Corras, T., Novo, M., & Arce, R. (2016). Estimating the epidemiology and quantifying the damages of parental separation in children and adolescents. *Frontiers in Psychology*, 7, Article 1611. doi:10.3389/fpsyg.2016.01611
- Simpson, J. A., & Campbell, L. (2013). The blossoming on relationship science. In J. A. Simpson & L. Campbell (Eds.), *The Oxford handbook of close relationships* (pp. 3–12). Oxford, England: Oxford University Press. doi:10.1093/oxfordhb/9780195398694.013.0001
- Taylor-Potter, S. (2015). *Effects of past parental alienation and ongoing estrangement from adult children on non-custodial parents as they age*. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global (1667091527).
- Warshak, R. A. (2001). Current controversies regarding parental alienation syndrome. *American Journal of Forensic Psychology*, 19, 29–59.

- Warshak, R. A. (2010). Family bridges: Using insights from social science to reconnect parents and alienated children. *Family Court Review*, 48, 48–80. doi:10.1111/j.1744-1617.2009.01288.x
- Warshak, R. A. (2015a). Parental alienation: Overview, management, intervention, and practice tips. *Journal of the American Academy of Matrimonial Lawyers*, 28, 181–248.
- Warshak, R. A. (2015b). Ten parental alienation fallacies that compromise decisions in court and in therapy. *Professional Psychology: Research and Practice*, 46, 235–249. doi:10.1037/pro0000031

**Foreldra
jafnrétti**